

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ T.B.M.M. GRUP BAŞKANLIĞI
Tarih : 08.03-2019
Sayı : 2019/104

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA,

Kayseri İli Pınarbaşı İlçesi Pazarören Mahallesiindeki Pazarören Köy Enstitüsü Yerleşkesinde Pazarören Köy Enstitüsü Müzesi Kurulmasına İlişkin Kanun Teklifi gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 28.02.2019

İsmail ÖZDEMİR

MHP Kayseri Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Tarih : 07 Mayıs 2019	Esas No: 2/1786

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BÖLÜĞÜ
10 Nisan 2019
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
10 Nisan 2019
No: 455002
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE:

Cumhuriyetin ilk yıllarında, ülke nüfusunun yaklaşık % 75'i sosyal ve ekonomik imkanlar açısından yetersiz şartlara sahip olarak köylerde ve kırsal alanlarda yaşamlarını sürdürmekteydi. Bu dönem, köylerin yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, geliştirilmesi ve kalkınmada köy-kent dengesinin kurulabilmesi için ulusal düzeyde yoğun çabaların başladığı bir dönemi temsil etmektedir. Bunların başında ise, ülke genelinde temel eğitim, uygulamalı ve teorik tarım derslerinin de verildiği enstitülerin kurulması yer almaktadır.

10 Haziran 1935'de, Kurtuluş Savaşında ve Cumhuriyet'in kuruluşunda etkin görevler yapmış bir asker olan Saffet Arıkan'ı Eğitim Bakanlığı'na getirdiği zaman, Atatürk ona şu yönergelerini not ettirmiştir: "1. Türk çocuğunun kişiliğini doğuşundaki yaradılışından gelen niteliklerine dikkat ve özen göstererek oluşturmak, 2. İyi korunmuş bu Türk çocuğu kafalarını ve zekalarını açmak, yaymak, genişletmek, sonra bu yetenekli çocuğun kafasına müspet bilim ve maddi teknik kavramları, yalnız teorik olarak değil, pratik araçlarla yerleştirmek, 3. Bu çalışma sırasında Türk çocuğunun kafasındaki birikimleri, karakterindeki sağlamlıkları, duygularındaki yükseklik ve genişlikleri, onurları olduğu gibi, doğal bir şekilde alıştırmak. İşte bu sayede şu olacaktı ki, Türk çocuğu konuşurken onun beyanı, onun beyanındaki üslubu, kendini dinleyenleri ve dinleyeceklerin hepsini peşine takarak yüksek Türk ülküsüne ulaşacaktır."

Türk ülküsüne ulaşmak hedefiyle; Cumhurbaşkanı Atatürk'ün talimat ve oluruyla 1936 yılında küçük köylere gönderilmek üzere Köy Eğitmen kursları açılmıştır. Eğitmen kurslarının başarılı sonuç vermesi üzerine 1937'de Köy Öğretmen okullarıyla ilgili çalışmalar devreye girmiştir. Atatürk'ün 1938'de vefatıyla Milli Eğitim Bakanlığından ayrılan Saffet Arıkan'ın yerine Hasan-Âli Yücel getirilmiştir. Yeni bakan, İsmail Hakkı Tonguç'la birlikte köylerin eğitim yoluyla canlanması için çalışmaları kaldığı yerden sürdürmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti'nin tarıma dayalı ekonomisi için yararlı olacağı düşünülen "üretim dayalı eğitim" ilkesine göre eğitim kurumları oluşturulması kararı neticesinde, 17 Nisan 1940 tarihinde TBMM'de onaylanan 3803 sayılı Köy Enstitüsü Yasasıyla "köy öğretmeni ve köye yarayan meslek adamı" yetiştirilmek üzere, tarıma elverişli toprağı bulunan yerlerde, Milli Eğitim Bakanlığı'na Köy Enstitüleri açılmasına karar verilmiştir.

1937-1938 ders yılı içinde arazi, sulama, iklim, ulaşım ve haberleşme özellikleri bakımından Orta Anadolu'da önemli bir yeri olan Pazarören bölgesinde bir eğitmen kursu açılmasına karar verilmiştir. Bu kursun 1940'da kabul edilen Köy Enstitüleri Kanunu'yla birlikte Kayseri, Sivas, Yozgat, Kırşehir ve Niğde köylerinden öğrenci alan bir Köy Enstitüsü haline dönüştürülmesi uygun görülmüştür. 27 Ocak 1954 tarihinde çıkan 6234 sayılı yasa ile Köy Enstitülerinin, İlköğretmen Okulu'na dönüştürülmesi kararına dek Pazarören Köy Enstitüsü bu yerleşke alanı içinde faaliyet göstermiş, bu tarihten sonra ise, Mimar Sinan Anadolu Öğretmen Lisesi olarak aynı yerleşke sınırları içinde eğitime devam edilmiştir.

3803 sayılı yasayla, Köy Enstitüsü yapılarının inşasında, Ulusal Mimarlık Yarışması ile mimari projelerinin ve vaziyet planlarının gerçekleştirilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Pazarören Köy Enstitüsü de 8 projenin katıldığı bir yarışmayla projelendirilmiştir. Pazarören Köy Enstitüsü yarışma şartnamesinde 58 adet bina inşa edilmesi gerekli görülmüştür. Bu yapılar, okul binası (16 adet), toplantı binası (1 adet), atölye binası (4 adet), mutfak, çamaşırhane ve banyo (1 adet), idare binası (1 adet), tavla, ahır ve kümesler (9 adet), depolar (11 adet), revir (1 adet), umumi helalar ve yüz yıkama yerleri (2 adet) ve öğretmen evleri (12 adet) olarak belirlenmiştir. Yarışma sonucunda, şartname ile belirlenen amaç ve isteklere uygunluk açısından Y. Mimar Ahsen Yapaner ve Mualla Eyüpoğlu Anhegger tarafından gerçekleştirilen Pazarören Köy Enstitüsü Projesi birinci seçilmiştir.

1930'lu yıllarda Kayseri kent merkezinden yaklaşık 81 km uzaklıktaki kırsal bir yerleşim olan Pazarören'de çevre illerden ve yakın kırsaldan birçok öğrencinin yerel bilgi ve görgüleriyle katıldıkları bu eğitim yapıları, Pazarören için özel ve örnek yapılar olmuştur. Enstitünün etkilediği kırsal yaşam, yereldeki kalkınma pratikleri ve hatta yerel yaşam kalitesindeki artışlarla daha belirgin hale gelmiş ve enstitü yapıları nitelikli bir yapı çevreinde yaşayabilmeyi sağlamış, bir yandan kırsaldaki mimari gelişime yön verirken diğer yandan kırsalda ekonomik, sosyal ve kültürel hareketliliği ivmelendirmiştir.

Kayseri kentinin yıllar içinde sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan gelişmişlik düzeyinin artışı ve Pazarören'in kent merkezine yakınlığı, Enstitü uygulama alanlarında üretilen ürünlerin ve yerel tarımsal ürünlerin de satıldığı kooperatifleşme sürecinin 1970 sonrasında büyük oranda sekteye uğraması, eğitim sistemindeki değişiklikler ve çevre yerleşimlerden gelen öğrenci sayısının azalması, tarım ve hayvancılıkla geçinen yerleşme nüfusunun yıllar içinde azalmasına neden olmuştur.

Yaşanan bu olumsuzluklar sonucu; enstitü yapı ve açık alanları, günümüzde yeni yapılanmalar arasında bakımsızlık nedeniyle büyük oranda yok olmaya yüz tutmuş ya da yıkılmıştır. Günümüzde öğretmen okulu olarak varlığını devam ettiren eğitim yerleşkesi hem yakın çevresinin tarihsel sürecinde önemli bir parçası olmuş, hem de yapılarıyla ve bu yapıların oluşturduğu mekânsal organizasyonuyla Cumhuriyet dönemi modernleşme çabalarının özgün bir mekânsal örneğini temsil eden bu yapıların ve yerleşkenin MÜZE haline dönüştürülerek gelecek nesillere aktarılması uygun olacaktır.

Bu kanun teklifi ile Kayseri İli Pınarbaşı İlçesi Pazarören Mahallesiindeki Pazarören Köy Enstitüsü Yerleşkesinin Müze Haline Getirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1: Kayseri İli Pınarbaşı İlçesi Pazarören Mahallesi Pazarören Köy Enstitüsü Yerleşkesinde PAZARÖREN KÖY ENSTİTÜSÜ MÜZESİ kurulması amaçlanmıştır.

MADDE 2: PAZARÖREN KÖY ENSTİTÜSÜ MÜZESİ yapımı için tüm işlemlerin en geç bir yıl içinde Bakanlıkça yapılması amaçlanmıştır.

MADDE 3: Yürürlük maddesidir.

MADDE 4: Yürütme maddesidir.

**PAZARÖREN KÖY ENSTİTÜSÜ MÜZESİ KURULMASINA İLİŞKİN KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1– Kayseri İli Pınarbaşı İlçesi Pazarören Mahallesi Pazarören Köy Enstitüsü Yerleşkesinde **Pazarören Köy Enstitüsü Müzesi** kurulmuştur.

MADDE 2– Pazarören Köy Enstitüsü Müzesi yapımı için tüm işlemler en geç bir yıl içinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca yapılır.

MADDE 3– Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4– Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.